ISSN 2227-2844

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 10 (269) ТРАВЕНЬ

2013

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 10 (269) травень 2013

Частина IV

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
„Україніка наукова" (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 26 квітня 2013 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**
Заступники головного редактора –
доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**
Випускаючі редактори –
доктор історичних наук, професор **Бурьян М. С.,**
доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**
доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**
доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**
доктор педагогічних наук, професор **Горошкіна О. М.,**
доктор сільськогосподарських наук, професор **Конопля М. І.,**
доктор філологічних наук, професор **Синельникова Л. М.,**
доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:
доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**
доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**
доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**
доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**
доктор педагогічних наук, професор **Максименко Г. М.,**
доктор педагогічних наук, професор **Ротерс Т. Т.,**
доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.**
доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**
доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.,**
доктор педагогічних наук, професор **Чиж О. Н.**

Редакційні вимоги
до технічного оформлення статей

Редколегія „Вісника” приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*doc, *rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, праве й ліве) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***), 2012.

Статті у „Віснику” повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв’язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв’язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова „Список використаної літератури” або після слів „Список використаної літератури і примітки” (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім’я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю заключають 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім’я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім’я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2013

ЗМІСТ

ПЕДАГОГІКА ШКОЛИ

1. **Агаев Шахрза** Наукові основи формування технологічної культури учнів..... 6
2. **Горбулінська С. М.** Практична спрямованість навчання генетики у загальноосвітній школі..... 12
3. **Самолюк А. А.** Активізація творчої активності учнів основної школи у процесі туристсько-краєзнавчої роботи..... 17
4. **Сніжко О. О.** Психолого-педагогічне обґрунтування наступності фізичного виховання учнів молодшого і середнього віку..... 27
5. **Стріхар О. І.** Внутрішні детермінанти розвитку музичних здібностей дітей..... 38
6. **Федорова М. В.** Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з дисциплін вокально-хорового циклу..... 46

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

7. **Брода М. В., Тимчук О. Т.** Особливості організації самостійної роботи студентів з англійської мови..... 53
8. **Гамзаев Алигасан Алы оглы.** Роль последипломного образования в подготовке качественных кадров..... 58
9. **Гапеева И. В.** Методы активизации познавательной деятельности в процессе освоения иностранного языка и критерии эффективности их применения..... 65
10. **Дичка Н. І.** Зміст навчання англомовного професійно-орієнтованого письма майбутніх бакалаврів з комп'ютерних спеціальностей..... 72
11. **Кобилянський О. В., Кобилянська І. М.** Формування культури безпеки у студентів вищих навчальних закладів..... 78
12. **Крутій К. Л., Калашникова С. О.** До розробки концептуальних засад безперервної освіти в контексті підготовки педагогів до духовно-етичного виховання дітей дошкільного віку..... 85
13. **Ламекіна Г. О.** Здійснення гуманно-педагогічного підходу при підготовці майбутніх педагогів у вищих навчальних закладах..... 91
14. **Лисенко І. О.** Профорієнтаційна робота як елемент освітнього маркетингу вищого навчального закладу..... 98
15. **Недвига Н. І.** Інноваційні підходи до підготовки майбутніх інженерів як творчої особистості в контексті конкурентоспроможності..... 109

16. **Подкопаєва Е. В.** Сутність та особливості моніторингу якості освітньої діяльності у вищих навчальних закладах I – II рівнів акредитації..... 115
17. **Посторонко А. І.** Інтерактивні методи навчання при підготовці фахівців для хімічної промисловості..... 125
18. **Райлянова В. Е., Знанецька О. М.** Еклектичний підхід викладання іноземної мови у вищій школі..... 131
19. **Сафонова І. Г.** Педагогічні умови, які забезпечують якість філологічної підготовки студентів педагогічного університету до формування духовних потреб учнів засобами превентивної діяльності..... 138
20. **Сущенко Л. О.** Концептуальні основи організації науково-дослідної роботи майбутніх педагогів у процесі професійної підготовки..... 149
21. **Хоменко О. В.** Методологія дослідження тенденцій іншомовної підготовки студентів економічних спеціальностей з позицій рівневого підходу..... 156
22. **Чайка Н. Г.** Базові компоненти поведінки та умінь керівників як основні вимоги до навчально-практичних програм підготовки менеджерів з адміністративної діяльності..... 163

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

23. **Курінна С. М.** Деякі аспекти виховання дітей-сиріт в дитячих будинках різних типів..... 174
24. **Мільчевська Г. С.** Рефлексія як важлива умова особистісної самореалізації старшого підлітка в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку..... 180
25. **Пліско Є. Ю.** Застосування особистісно орієнтованого підходу в реабілітаційній роботі з важковиховуваними підлітками..... 185
26. **Сікало М. С.** Профілактика девіантної поведінки школярів засобами образотворчого мистецтва в умовах реабілітаційного центру..... 190
27. **Сологуб Д. С.** Семья ребенка-аутиста на разных стадиях переживания травматического события (на примере дошкольного и младшего школьного возраста)..... 196
28. **Тен Е. П.** Основные направления социально-педагогической деятельности будущего інженера-педагога во время педагогической практики в профессионально-технических учебных заведениях..... 202
29. **Тямало С. П.** Формування соціальної відповідальності особистості як соціально-педагогічна проблема..... 209

ОСВІТА ВЧИТЕЛЯ

30. **Байкачова К. В.** Аналіз наукових досліджень з проблеми підготовки майбутніх учителів початкових класів до виховної діяльності..... 215
31. **Бірюк Л. Я.** Формування комунікативної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в руслі культурологічного підходу..... 222
32. **Гречко Т. І.** Рекомендації щодо розробки модульних навчальних програм підготовки робітників..... 229
33. **Дем'янчук О. О.** Гностичний зміст діяльності молодого педагога.. 234
34. **Княжева І. А.** Міждисциплінарний спецсемінар як засіб формування методичної культури майбутніх викладачів педагогічних дисциплін..... 244
35. **Пахомова Н. Г.** Стан сформованості мотивації до інтеграції медико-психологічних і педагогічних знань в професійній підготовці вчителя-логопеда..... 251

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

36. **Гаманюк О. А.** Деякі аспекти розвитку педагогічної майстерності вчителів початкових класів у педагогічній спадщині А.С.Макаренка та В.О.Сухомлинського..... 264
37. **Іваннікова М. В.** Фольклор кримських татар про трудове виховання..... 275
38. **Мартиненко Д. В.** Розвиток національного шкільництва в Україні у XVIII ст. як предмет наукових досліджень..... 280
39. **Павинська Н. А.** Історіографія діяльності інституту інспекції в університетах України другої половини XIX – початку XX століття..... 289
40. **Пєтухова І. О.** Погляди дореволюційних дослідників на психолого-педагогічну діагностику розумових здібностей..... 297

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ

41. **Ефимова Е. А.** Управленческое решение как фактор обратной связи с работодателями выпускников вуза..... 304

Відомості про авторів..... 311

Ключевые слова: историография, университеты, институт инспекции, деятельность.

Pavyns'ka N. A. Historiography of Activity of Institute of Inspection at Universities of Ukraine of the Second Half XIX – the XX Century Beginnings

In the article an analysis is carried out scientifically pedagogical sources which light up the question of activity of institute inspection from student businesses in the universities of Ukraine of the second half XIX – beginning of XX age, their systematization is conducted in the context of pre-revolution, soviet, modern Ukrainian and Russian historiography.

Key words: historiography, universities, institute o finspection, activity.

Стаття надійшла до редакції 05.12.2012 р.
Прийнято до друку 26.04.2013 р.
Рецензент – к. п. н., доц. Зеленська Л. Д.

УДК 37.015.3:159.922.72

І. О. Пєтухова

ПОГЛЯДИ ДОРЕВОЛЮЦІЙНИХ ДОСЛІДНИКІВ НА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНУ ДІАГНОСТИКУ РОЗУМОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ

Актуальність узагальнення поглядів дореволюційних дослідників на психолого-педагогічну діагностику розумових здібностей учнів має велику науково-практичну цінність та потребує детального історико-педагогічного аналізу, оскільки модернізовані ідеї минулого впроваджуються в умовах сучасної освітньої практики з метою цілісного вивчення особистості на різних вікових етапах її розвитку. Зазначимо, що питанню діагностики розумових здібностей у дослідженні окремих персоналій дореволюційного періоду приділяли значну увагу сучасні історики педагогіки Л. Акімова, Н. Дічек, О. Сухомлинська, Т. Філімонова. Проте, на нашу думку, варто подати узагальнені погляди Г. Россолімо, О. Лазурського, В. Кащенка, М. Ланге, які стали новаторами в освітній практиці дореволюційного періоду, оскільки сприяли ретрансляції та впровадженню у вітчизняну педагогічну практику прогресивних зарубіжних ідей, які, після остаточного становлення Радянської влади на території України, були заборонені на тривалі роки.

Російський психіатр, невролог і психолог Григорій Іванович Россолімо (1860 – 1928), проаналізувавши зарубіжні методи дослідження розумової відсталості Біне-Сімона та Санте-де-Санктіса, визнав їх такими, що не висвітлювали таких патологічних відтінків розумової відсталості як

„дебілізм", „імбіцилізм", тому першим серед вітчизняних та зарубіжних спеціалістів створив комплексну систему тестів під назвою „Психологічні профілі Россолімо", яка всебічно досліджувала особистість та кількісно вимірювала інтелектуальний розвиток дитини в цілому [8]. Перша серія „психологічних профілів" (1909) досліджувала 11 психічних процесів (увага, воля, точність сприйняття, зорова пам'ять, запам'ятовування елементів мови, чисел, осмислення, комбінаторні здібності, кмітливість, уява, спостережливість) складалась з окремих 38 тестів. Під профілями Г. Россолімо розглядав спосіб зображення результатів психологічних досліджень у формі графічних зображень (профілів) через з'єднання найвищих числових точок, отриманих при дослідженні окремої властивості особистості [8]. Сутність кількісної характеристики показника зводилась до фіксації висоти одинадцяти психічних процесів, максимум сили яких був оцінений в десять одиниць, причому в основу визначення висоти кожного процесу було покладено принцип позитивних і негативних відповідей на 10 запитань до кожної задачі.

Так, кожен з досліджуваних пізнавальних та емоційно-вольових психічних процесів був зафіксований на осі ординат. На осі абсцис дослідник фіксував рівень розвитку по кожному психічному процесу, що мав показники від одного до десяти: 1 – мінімальний, 10 – максимальний. Наприкінці дослідження всі точки графіка з'єднувались однією лінією, що являло собою детальний психологічний профіль, який демонстрував сильні та слабкі сторони психічного розвитку дитячої особистості [8].

Процедура тестування за „Психологічними профілями Россолімо" тривала від 3,5 до 4 годин інтенсивної роботи експериментатора та досліджуваного. Результатом трирічної роботи по вдосконаленню психологічних профілів, яка була спрямована на зменшення тривалості процедури тестування, скорочення числа завдань, пристосування даного методу до шкільної практики з метою відбору дітей до нормальних чи допоміжних шкіл, стала видозмінена серія тестів під назвою „Короткий метод дослідження розумової відсталості" (1914), який складався з 27 тестів і вимагав від 10 до 30 хвилин.

Г. Россолімо наголошував на необхідності визначення потенційних розумових здібностей дитини до початку навчання у школі, що, на думку педагога, допомагало одразу спрямувати дитину до відповідного навчально-виховного закладу. Дореволюційні погляди щодо диференціації дітей знаходять своє відображення у сучасній освітній практиці, коли провідні навчальні загальноосвітні заклади здійснюють діагностику розумових здібностей майбутнього школяра з метою формування класів з найбільш здібних до навчання учнів.

На наше переконання, Г. Россолімо, працюючи над методами діагностики норми та патології розумового розвитку дитини, вніс у практику психолого-педагогічного тестування наступні позитивні тенденції. По-перше, психіатру належить ідея кількісного вимірювання рівня сформованості психічних процесів. По-друге, в основу результатів

тестування покладено принцип кількісного підрахунку позитивних відповідей. По-третє, започаткований графічний аналіз результатів дозволив прослідкувати динаміку розвитку дитини по кожній позиції.

Експериментально-дослідницькі погляди психолога Олександра Федоровича Лазурського (1874 – 1917) зосередились навколо вивчення особистості школярів шляхом цілеспрямованого спостереження та паралельного проведення психолого-педагогічних дослідів (1908). Зауважимо, що спостереження здійснювались вихователями, які добре знали своїх вихованців у побуті на основі заздалегідь розробленої програми, що включала розділи: почуття, асоціації, пам'ять. До безпосередніх дослідів, що вивчали швидкість та координацію рухів, особливості розумової діяльності, уваги, пам'яті, були включені наступні:

1) ставлення крапок на папері (сучасний варіант тесту „Інтелектуальна лабільність");

2) рахування,

3) вибір літер з друкованого тексту (сучасний варіант тесту „Коректурна проба"),

4) заучування вірша,

5) складання фраз з поданих слів [4, с. 139].

У 1916 році дослідником було розроблено розширену програму дослідження особистості дітей 10 – 12 років на основі природного експерименту, яка, окрім оцінки інтелектуальної сфери, передбачала дослідження почуттів, волі та рухової сфер. Дана програма поєднала в собі такі аспекти шкільного життя як: заучування і відтворення; написання твору; опис тварини; розв'язання арифметичної задачі; малювання; аналіз прочитаного; відповіді на питання з природознавства; гімнастику; ручну працю. Проте, якщо Г. Россолімо графічно зображував результати розвитку психічних процесів, то О. Лазурський висловив думку стосовно графічного аналізу динаміки успішності за основними напрямами шкільної роботи [3].

Втілив ідеї Г. Россолімо щодо дослідження норми та патології розумового розвитку у практичну діяльність, поставивши їх на користь дитині, сім'ї та школі дефектолог Всеволод Петрович Кащенко (1870 – 1943), організувавши у 1908 році приватний санаторій-школу для дітей з „інтелектуальною недорозвиненістю й труднощами поведінки". До даного навчально-виховного закладу приймалися діти 4 – 16 років обох статей з „недостатнім розумовим розвитком", поганою пам'яттю, „важким характером" тощо. У дореволюційний та післяреволюційний періоди перераховані вище психічні відхилення ототожнювалися з терміном „дефективність". До „дефективних" відносили: відсталих дітей, що зустрічались у середній школі; дітей, що мали розумові відхилення, погану зосередженість, низьку працездатність, слабку пам'ять і вважалася невстигаючими у навчанні; дітей з девіантною поведінкою.

До основних причин дефективності В. Кащенком було віднесено: погану спадковість; негативний вплив оточуючого середовища; помилки у

вихованні батьків; сімейні негаразди; нерівність ставлення батьків до дитини; нерозумну, сліпу любов; сімейні установки та стереотипи.

Не знімав відповідальності за нормальний розумовий розвиток дитини педагог і зі школи, виокремивши ряд недоліків в її організації, які призводили до дефективності. Так, на думку вченого, пересічна школа не мала індивідуального підходу до учнів, оскільки орієнтувалася на середнього учня, під якого розроблялись програми, режим дня, підбиралися методи роботи. Відсутність диференційованого підходу посилювала проблему навчання сильних та слабких дітей, сприяла дитячій нервозності, атмосфері загального напруження в класі. Іншою проблемою педагог вважав вербалізм викладання, який сприяв тому, що учень поводився на уроці як пасивний слухач, який, через відсутність наочного матеріалу, сприймав навчальну інформацію відповідно до попередньо набутого досвіду та рівня розумового розвитку і, як наслідок, не завжди адекватно розумів матеріал [2]. Таким чином, спадковість, батьки, оточуюче середовище, недоліки в організації навчально-виховного процесу сприяли збільшення кількості „дефективних" дітей у школах.

Серед вітчизняних дослідників дореволюційного періоду, які займалися проблематикою експериментальних досліджень, вивчаючи психоемоційний стан дитини та її психічні особливості, був Микола Миколайовича Ланге (1858 – 1921), наукові погляди якого сформувались під впливом прикладних ідей В. Вундта, в лабораторії якого український психолог проходив стажування.

Експериментально-педагогічна діяльність на теренах України була розпочата М. Ланге у 1879 р., коли ним було здійснено психолого-педагогічну діагностику світогляду шестирічних дітей. Ідея дослідження, в якому взяло участь 800 дітей (500 – із міста, 300 – із села), полягала в тому, що дітям пропонувалося 14 відкритих запитань різних категорій, на які вони давали вичерпні відповіді. У ході даного тестування психолог виявив розбіжності у світосприйнятті дітей міста та села. Отримані результати були витлумачені з тієї позиції, що вчитель при вивченні нового матеріалу повинен обов'язково спиратися на попереднє коло уявлень учнів, які не можуть бути загальноприйнятими для всіх, оскільки „помиляється той учитель, який думає, що можна навчати, маючи перед собою білий аркуш паперу" [1, с. 469].

Порушуючи проблему дослідження особистості, педагог зазначав, що до основних складових свідомості дитини належать: емоції, воля та пізнання. Працюючи над дослідженням емоційної сфери з 1885 р., М. Ланге як представник експериментальної психології зазначав, що *емоції* – це усвідомлення змін у нервово-судинній системі організму людини, які відбивають ставлення суб'єкта до оточуючої дійсності. До основних емоцій М. Ланге відносив печаль, радість, страх, гнів. На думку дослідника, вивчення емоцій можливе на основі внутрішнього та зовнішнього спостереження, оскільки інші методи дослідження емоцій не можуть бути ефективними [7].

Волею дослідник називав всі дієві стани свідомості – від інстинктивних потягів до розумової діяльності. Решта елементів свідомості відносив до *пізнання*, основні види якого становлять відчуття, пригадування, сприйняття, мислення. Відчуттями вважав пізнавальні стани свідомості, які не залежали від волі; пригадане, поновлене у свідомості відчуття називав пам'яттю. Відчуття й пам'ять складали зміст знань і характеризувалися тим, що кожне з них могло бути усвідомлене окремо, а мислення завжди передбачало співвідношення декількох співвідношень факторів у зв'язку. Якщо емоції вивчались на основі спостереження, то увага, мислення, пам'ять, воля – за допомогою експериментальних методів [6].

У 1893 р. М. Ланге була оприлюднена думка щодо того, що при університетах необхідно створювати кабінети для експериментального вивчення психічних особливостей як таких, що дозволять отримати об'єктивні результати. Перша вітчизняна психологічна лабораторія була відкрита у 1895 р. при Новоросійському університеті (м. Одеса), у ній український вчений самостійно проводив досліди з метою визначення особливостей коливання уваги, результати яких були покладені в основу його докторської дисертації „Психологічні дослідження. Закон перцепції. Теорія вольової уваги" (1893) [5].

Таким чином, коло дослідницьких інтересів М. Ланге було зосереджено на тестуванні особливостей дитячого світогляду, емоційно-вольової та пізнавальної сфер.

Створення першої психологічної лабораторії послугувало поштовхом до відкриття альтернативних закладів по всій Україні і стало вагомим внеском у справу систематизації експериментальних досліджень на основі тестування. М. Ланге продемонстрував вітчизняній спільноті пріоритетність та актуальність експерименту дня психолого-педагогічної науки.

Отже, проблема діагностики розумових здібностей дитини отримала широкого розповсюдження наприкінці XIX століття, коли прогресивні вчені мали можливість вільно набувати практичного досвіду у науково-практичних установах Європи. Основним внеском Г. Россолімо у справу діагностики розумових здібностей дитини стало створення „Психологічних профілів", які визначали динаміку сформованості психічних процесів дитини. Експериментальною новацією О. Лазурського стала розробка розширеної програми діагностики інтелектуальної, емоційно-вольової та рухової сфер дитини. Практичного застосування набули методи розумової діагностики у санаторії-школі „для дефективних дітей", який був створений В.Кащенком, вивчення особливостей коливання уваги у практиці психологічної лабораторії, започаткованої М. Ланге. Перспективою подальших розвідок є аналіз практичної діяльності навчально-виховних установ дореволюційного періоду, які здійснювали психолого-педагогічну діагностику.

Список використаної літератури

1. Безобразова М. Про кругозір дітей / М. Безобразова // Дошкільне виховання. – 1911. – № 6. – С. 460 – 470. **2. Кащенко В. П.** Санаторий-школа для дефективних детей / В. П. Кащенко. – Москва, 1912. – 31 с. **3. Лазурсикий А. Ф.** Доклад, прочитанный на III съезде экспериментальной педагогіки / А.Ф. Лазурский // Вестник воспитания. – 1916. – № 5. – С. 17 – 23. **4. Лазурсикий А. Ф.** Школьные свойства / А. Ф. Лазурский. – СПб, 1908. – 159 с. **5. Ланге Н.** Психологические исследования. Закон перцепции, теорія волевого внимания / Н. Ланге. – Одесса, 1893. – 296 с. **6. Ланге Н.** Учебник логики / Н. Ланге. – Одесса, 1898. – 237 с. **7. Ланге Н.** Эмоции. Психофизиологический етюд / Н. Ланге. – Москва : Типография Кольчугина, 1896. – 95 с. **8. Россолимо Г. И**. Психологические профили. Часть 1.: Методика. – СПб., 1910. – 52 с.

Пєтухова І. О. Погляди дореволюційних дослідників на психолого-педагогічну діагностику розумових здібностей

У статті здійснено історико-педагогічний аналіз поглядів дореволюційних дослідників на діагностику розумових здібностей учнів. Описано персональний внесок вітчизняних педагогів у справу створення діагностичних методик. Проаналізовано діяльність психологічної лабораторії (м. Одеса) та спеціалізованого навчально-виховного закладу (м. Москва), в межах яких здійснювалась діагностика розумових здібностей учнів.

Ключові слова: психологічні профілі, дефективність, девіантна поведінка, емоційно-вольова сфера, розумова відсталість.

Пєтухова И. А. Взгляды дореволюционных исследователей на психолого-педагогическую диагностику умственных способностей

В статье совершен историко-педагогический анализ взглядов дореволюционных исследователей на психолого-педагогическую диагностику умственных способностей учеников. Описан персональный вклад отечественных педагогов в создание диагностических методик. Проанализировано деятельность психологической лаборатории (г. Одесса) и специализированного учебно-воспитательного заведения (г. Москва), в практике которых осуществлялась диагностика умственных способностей учеников.

Ключевые слова: психологические профили, дефективность, девиантное поведение, эмоционально-волевая сфера, умственная деятельность.

Petukhova I. O. Opinions pre-Revolutionary Researchers Psycho-educational Assessment of Mental Abilities

The article presents the historical and pedagogical analysis of pre-revolutionary views of researchers to diagnose mental abilities of students. We describe a personal contribution to domestic teachers to the creation of diagnostic

methods. The activity of the psychological laboratory (Odessa) and specialized educational institution (Moscow), within which the diagnosis was made mental abilities of students.

Key words: Psychological profiles, defektyvnist deviant behavior, emotional and volitional, mental retardation.

Стаття надійшла до редакції 08.10.2012 р.
Прийнято до друку 26.04.2013 р.
Рецензент – к. п. н., Філімонова Т. В.

Наукове видання

ВІСНИК

Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 10 (269) травень 2013

Частина IV

Відповідальний за випуск:
д. п. н., проф. **С. М. Лобода**

Здано до склад. 26.03.2013 р. Підп. до друку 26.04.2013 р.
Формат 60х84 ⅛. Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 36,62. Наклад 200 прим. Зам. № 123.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка"
вул. Оборонна, 2, м. Луганськ, 91011. т/ф: (0642) 58-03-20.
e-mail: alma-mater@list.ru
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.